

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У МЕЖИРІЧЧІ

Мартинів К. В.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Загородня Л.З.

Переклад – це один з найдавніших видів людської діяльності. Ніхто не може точно сказати, коли з'явився перший перекладач, і археологи навряд чи вже відкопають його рештки.

Слово переклад походить від латинського терміну, що означає «переносити». Великі технологічні досягнення, такі як доступність паперу та винайдення друкарського верстата, призвели до друку першої в історії книги – латинської Біблії. Можливо, саме Інтернет і механічний переклад справді революціонізували цю сферу. Повільна швидкість перекладу вручну та величезна кількість вмісту, який потребує перекладу, призвели до впровадження технологій. Таким чином, народилися машинний переклад і автоматизований переклад людиною.

Переклад не є інновацією. Відомо, що вже давні месопотамці використовували перекладачів для комунікації з іншими цивілізаціями. Однак багато інформації про цю діяльність було втрачено через плин часу, але є всі підстави вважати, що, як тільки на землі виникли різномовні людські племена, з'явилася потреба в людях, які могли б слугувати посередниками у контактах різномовних народів. Вважають, що першими перекладачами були жінки. Це зумовлено звичаєм викрадати наречених з іншого племені, а пізніше – практикою династичних шлюбів. Жінка була змушена оволодіти мовою чоловіка і могла, в разі потреби, виконувати роль перекладача.

Спочатку переклади були усними, а з виникненням писемності з'явилися і письмові переклади. Численні археологічні знахідки підтверджують тисячолітню історію перекладу. Найдавнішими писаними перекладами, які збереглися до наших часів, є вавилонський переклад шумерського епосу «Гільгамеш», а також переклади документів з бібліотеки ассирійських царів у Ніневії. Взагалі без перекладачів було б неможливим існування будь-якої імперії, виникаючої внаслідок завоювання багатьох різномовних країн, бо тільки перекладач міг донести до поневолених народів повеління володарів [1, с. 105].

Особливо цікаво досліджувати переклад у Межиріччі, де розвивалися такі давні цивілізації, як Шумер, Вавилон та Ассирія. Вони вели торгівлю та культурний обмін, і це вимагало перекладу різними мовами.

Дослідники знайшли кілька текстів, які містять відомості про перекладачів та переклади у цих давніх цивілізаціях. Зокрема, у Вавилоні були знайдені давні архіви, що містять переклади текстів з акадської мови шумерійською.

Ще однією цікавинкою є «Камені доли» ассирійського царя Асаргаддона. Ці камені містять текст акадською мовою, а також його переклад арамейською мовою. Це свідчить про те, як давні цивілізації сприймали важливість перекладу для збереження інформації та комунікації з різними народами.

Численні факти свідчать про те, що переклад має тисячолітню історію. Серед клинописних шумерських текстів ми знаходимо двомовні словники, явно призначені для допомоги перекладачеві. Відомо, що і в стародавньому Вавилоні, і в Ассирії існували групи перекладачів, які доводили веління володарів до відома підкорених народів. Проте існують інші матеріальні свідчення про існування перекладу. Це – словники. Словники

існують стільки, скільки існує сама писемність. Шумерські таблички – це найстаріші номенклатури, які збереглися до наших днів. Ці таблички слугували одномовними словниками, перелічуючи професії, худобу, посуд, божества. У них наводяться терміни, прийняті школами писців, і ці переліки стали основою більш повного словника цієї мови. Як свідчать глиняні таблички з написом вавилонською та урійською мовами, які було знайдено в Ноузі, двомовна лексикографія також з'явилася у шумерів. Аккадсько-шумерська двомовність зародилася при запозиченні аккадцями шумерської мови, коли шумерські писці, що вже звикли складати переліки слів однією мовою, почали додавати до шумерських слів аккадські переклади. Так виникли перші двомовні словники. У наш час уже розкопано досить багато різних їхніх зразків. А під час археологічних розкопок в Угариті було знайдено чотирьохмовний шумерсько-аккадсько-хурритсько-угаритський словник [2, с. 85].

Крім того, у нас є тверді, буквально кажучи, докази у вигляді написів на камені про зацікавленість правителів багатонаціональних імперій у тому, щоб їхні закони та накази були зрозумілими. Такі написи дійшли до наших часів (як двомовні, так і тримовні). У них той самий текст наведено різними мовами, так щоб його могли зрозуміти різні етнічні групи населення. Так, Бегістунський напис перського царя Дарія містить один і той же текст трьома мовами: давньоперською, аккадською та еламською. Завдяки цьому напису асиріологам вдалося розшифрувати та прочитати клинописні тексти аккадською, а пізніше й еламською мовами.

Література:

1. Кальниченко О. А. *Історія перекладу та думок про переклад у стародавні часи* : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 184 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. *Перекладознавство (німецько-український напрям)* : підручник. Київ: ВПЦ Київський університет, 2008. 543 с.

ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДУМКИ В АНГЛІЇ: КОРОТКИЙ ОГЛЯД

Олійник А. В.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к. філол. н, доцент Загородня Л. З.

Переклад однозначно відігравав важливу роль в історії Англії. Якщо розглядати переклад в історичному розрізі, одразу можемо помітити, що теперішні уявлення про переклад кардинально відрізняються від тих, які були раніше, до прикладу, в епоху Середньовіччя. Загалом вивчення історії перекладу підкреслює, наскільки важливу роль відіграла перекладацька діяльність в історії суспільства. Тому мета цієї статті проілюструвати, як з плином часу змінювалися погляди на переклад, а також зв'язок цих поглядів із тогочасною перекладацькою діяльністю.

Наведемо деякі важливі аспекти і етапи в розвитку перекладацької історії Англії:

1. Час середньовіччя і ранній новий час. У цей час основною і домінуючою мовою була латинська, тож переклади з латинської мови були найпоширенішими. Латинські тексти з філософії, релігії та науки були перекладені англійською мовою, щоб вони були зрозуміліші ширшому читачеві. Це були переклади таких авторів, як Огустин, Амвросій, Беда Великий. Важко встановити, коли Середні віки в Англії змінюються добою